

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 163/2025-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Prachová & Pobijak, s. r. o., Pribinova 20, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. B1-3P/33/2020 (pôvodne konanie vedené Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 3P/33/2020) takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. B1-3P/33/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** mu Mestský súd Bratislava II **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava II **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje uloženie príkazu mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, ako aj priznať mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj z predloženého súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľ je účastníkom napadnutého konania vo veci rozvodu manželstva a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Návrh vo veci bol [REDAKOVANÉ] (ďalej len „matka“) podaný 3. júna 2020 pôvodne Okresnému súdu Bratislava I, ktorý vo veci konal pod sp. zn. 3P/33/2020.

3. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 9. mája 2022, bol vyhlásený rozsudok č. k. 3P/33/2020-379, ktorým bolo manželstvo sťažovateľa a matky rozvedené (výrok I), maloleté deti boli zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov (výrok II), bolo rozhodnuté o zastúpení maloletých detí a spravovaní ich majetku (výrok III), sťažovateľovi bola uložená povinnosť platiť výživné na maloleté deti (výrok IV) a ktorým bolo zároveň rozhodnuté o náhrade trov konania (výrok V). Rozsudok okresného súdu z 9. mája 2022 bol doručovaný 27. októbra 2022.

4. Proti rozsudku okresného súdu z 9. mája 2022 podala matka 14. novembra 2022 odvolanie, ktoré bolo doručované na vyjadrenie sťažovateľovi 15. novembra 2022, ktorý sa k nemu vyjadril 19. decembra 2022. Po vykonaní úkonov súvisiacich s doručovaním podaní v odvolacom konaní bol spis 26. apríla 2023 predložený Krajskému súdu v Bratislave. Spis bol následne 3. júla 2023 postúpený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) ako funkčne, kauzálne a miestne príslušnému podľa § 3 ods. 5 písm. b) Civilného mimosporového poriadku. Krajský súd uznesením č. k. 13CoP/77/2023-446 z 21. novembra 2023 rozsudok okresného súdu z 9. mája 2022 vo výroku IV zrušil z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu a vec vrátil na ďalšie konanie mestskému súdu, na ktorý prešiel s účinnosťou od 1. júna 2023 výkon právomocí v danej veci v súlade s § 18n ods. 2 písm. b) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

5. Spis bol mestskému súdu vrátený 24. januára 2024. Vo veci je v súčasnosti nariadené pojednávanie na 10. apríl 2025.

6. Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 163/2025 z 11. marca 2025 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ namieta, že súdne konanie nie je do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, pričom od podania návrhu uplynulo obdobie presahujúce 3 roky. Prvý úkon vo veci bol urobený až po uplynutí 4 mesiacov, pričom prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo po uplynutí viac ako jedného roka od podania návrhu. Rozsudok okresného súdu z 9. mája 2022 bol doručovaný účastníkom konania po uplynutí viac ako piatich mesiacov.

8. Podľa sťažovateľa napadnuté konanie nie je po skutkovej ani právnej stránke zložitú. Akcentuje povinnosť konať vo veci týkajúcej sa maloletých s mimoriadnou starostlivosťou. Sťažovateľ a ani ostatní účastníci konania neprispeli svojím správaním k predĺženiu napadnutého konania. Dĺžku konania však ovplyvnila matka, ktorá účelovo žiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 10. november 2021 z dôvodu práceneschopnosti a okresný súd vyhovel aj jej druhej žiadosti o odročenie pojednávania nariadeného na 25. apríl 2022.

9. Za časť napadnutého konania vyznačujúcu sa prietiahmi považuje sťažovateľ obdobie doručovania jeho podania z 31. marca 2021 do 14. júla 2021, ako aj obdobie od vyhlásenia rozsudku 9. mája 2022 do jeho doručovania účastníkom konania (október 2022).

10. K sume navrhovaného primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ zdôrazňuje, že základom pre výpočet náhrady je počet rokov konania, pričom celková suma bol navýšená vzhľadom na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

11. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril mestský súd prípisom sp. zn. 1Spr/18/2025 z 3. apríla 2025, v ktorom bolo poukázané na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 327/2023 z 11. januára 2024 vydaný vo veci ústavnej sťažnosti matky týkajúcej sa napadnutého konania.

12. Mestský súd zdôraznil, že v označenej veci je badateľná zvýšená potreba dokazovania, ktorá ovplyvnila dĺžku konania, pričom závažné tvrdenia bolo nevyhnutné dôsledne vyhodnocovať, chrániac tak najlepší záujem maloletých detí. Trvanie konania po náleze ústavného súdu z 11. januára 2024 bolo ovplyvnené správaním samotných účastníkov konania. Po vykonanej zmene v osobe zákonného sudcu bolo 5 zo 7 nariadených pojednávaní odročených z dôvodov na strane účastníkov konania, z toho 3 na strane samotného sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu. Predsedníčka mestského súdu zastáva názor, že v napadnutom konaní po vydaní označeného nálezu sa vykonávajú procesné úkony plynulo.

13. V nadväznosti na návrh na priznanie finančného zadosťučinenia predsedníčka mestského súdu zastáva názor, že k záveru o vzniku nereparovateľnej ujmy na strane sťažovateľa nie je možné dospieť, vychádzajúc len z celkovej dĺžky konania.

14. Súčasťou prípisu predsedníčky mestského súdu bolo podanie vo veci konajúceho zákonného sudcu z 24. marca 2025, ktorý po sprístupnení prehľadu vykonaných procesných úkonov s účinnosťou od 1. februára 2024 akcentoval, že vo veci sa od označeného obdobia koná plynulo a bez prietáhov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podania mestského súdu a obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného

spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

17. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k obsahovo totožnému právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

18. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom (resp. vo veci určenia vyživovacej povinnosti) nemožno považovať za vec právne zložitú, keďže prameňom práva pre rozhodnutie v danej veci je predovšetkým zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý je bežne v súdnej praxi aplikovaný.

19. Z hľadiska skutkovej zložitosti s prihliadnutím na predmet rozhodovania vo veci návrhu, ktorým je v súčasnosti výlučne určenie vyživovacej povinnosti rodiča k maloletým deťom, ústavný súd konštatuje, že vec sa nejaví bez ďalšieho ako skutkovo zložitejšia. Predsedníčka mestského súdu síce odkazuje na zvýšené časové nároky týkajúce sa dokazovania, no tieto sa, posudzujúc konkrétne okolnosti veci, vzťahujú na otázky zverenia maloletých detí do starostlivosti, ktoré v súčasnosti už nie sú predmetom napadnutého konania. Naopak, vo veci určenia výživného súd prvej inštancie podľa záverov odvolacieho súdu, ktorým bolo meritórne rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušené v časti týkajúcej sa výživného, dostatočné dokazovanie nevykonal (bod 26 uznesenia krajského súdu z 21. novembra 2023). Ústavný súd na podklade uvedeného konštatuje, že vec sa nejaví ako právne a skutkovo zložitejšia.

20. Ústavný súd pri hodnotení okolností tohto prípadu a predovšetkým pri posudzovaní dĺžky konania zhodne s rozhodovacou činnosťou ESLP (napr. H. v. United Kingdom z 8. 7. 1987) tiež prihliadol aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletých detí a ich osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným prietáhom (m. m. I. ÚS 419/2015, III. ÚS 72/2019).

21. V zhode so svojimi zisteniami vyplývajúcimi z nálezu z 11. januára 2024 ústavný súd konštatuje, že dĺžku napadnutého konania ovplyvnili svojím správaním aj účastníci konania. Okrem sťažovateľky, ako to vyplýva z už citovaného nálezu ústavného súdu (jeho bod 17), aj sťažovateľ svojím správaním prispel k predĺženiu napadnutého konania, a to pre akceptovanie ním podaných žiadostí o odročenie pojednávania pre kolíziu pojednávania jeho právneho zástupcu, ako aj z dôvodu odvolania plnej moci právneho zástupcu sťažovateľa (body 6 a 10 uznesenia ústavného súdu z 11. marca 2025).

22. V súvislosti s tretím kritériom, ktorým je hodnotenie postupu súdu prvej inštancie, ústavný súd vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

23. Zbytočnými prietahmi sa vyznačuje obdobie od doručovania podania sťažovateľa z 31. marca 2021 do júla 2021, keď súd prvej inštancie doručoval vyjadrenie účastníkom konania spoločne s predvolaním na pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť 2. augusta 2021.

24. Ako neefektívny hodnotí ústavný súd postup súvisiaci s doručovaním meritórneho rozhodnutia, keďže rozsudok vyhlásený na pojednávaní 9. mája 2022 bol doručovaný účastníkom konania až po uplynutí viac ako piatich mesiacov (október 2022).

25. Obdobne ako nesústredený postup je potrebné označiť postup súdu prvej inštancie, ktorý v súvislosti s určením výživného pre maloleté deti podľa záverov odvolacieho súdu nevykonal dostatočné dokazovanie, čo si vyžiadalo potrebu opätovného prejednaní vecí na účely zistenia skutočného stavu vecí. Vec sťažovateľa tak nie je vo veci určenia výživného ani po uplynutí obdobia dlhšieho ako jeden rok po vrátení veci odvolacím súdom meritórne rozhodnutá, a to aj napriek tomu, že odvolací súd detailne súd prvej inštancie inštruoval, čo sa týka vykonania dokazovania.

26. Nečinnosť, ako aj neefektívny a nesústredený postup súdu prvej inštancie vedie k záveru o tom, že jeho postupom v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

V.

Príkaz vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

27. S prihliadnutím na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom konaní súdu prvej inštancie prikázal konať bez zbytočných prietahov už v náleze sp. zn. I. ÚS 327/2023 z 11. januára 2024, bolo bez právneho dôvodu tento príkaz ukladať opätovne, čo viedlo ústavný súd k záveru o nevyhovení relevantnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

28. Sťažovateľ navrhuje priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur.

29. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

30. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

31. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, prihliadajúc na správanie s'ťažovateľa a ovplyvnenie celkovej dĺžky napadnutého konania a berúc do úvahy neefektívnu a nesústredenú činnosť súdu prvej inštancie, ako aj obdobia nečinnosti, povahu a rozsah práv s'ťažovateľa, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre s'ťažovateľa so zdôraznením osobitosti veci starostlivosti súdu o maloletých, ktorá bola predmetom tohto konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia s'ťažovateľovi v sume 1 000 eur (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadost'učinenia v sume 1 000 eur oproti s'ťažovateľom navrhovanej sume 5 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej s'ťažnosti nevyhovel (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

32. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v sume 856,75 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej s'ťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania predstavuje po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty, keďže právna zástupkyňa je jej platiteľkou, sumu 856,75 eur (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu).

33. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu